

NOEL HEDİYESİ

seçme öyküler

O. HENRY

NOEL HEDİYESİ
seçme öyküler

Türkçesi
Leyla İsmier Özcengiz

Remzi Kitabevi

NOEL HEDİYESİ / O. Henry
Özgün adı: *The Gift of the Magi*

© Türkçe çeviri: Remzi Kitabevi, 2014

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Ömer Erduran
Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1622-3

BİRİNCİ BASIM: Haziran 2014

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Remzi Kitabevi A.Ş. basım tesisleri
100. Yıl Matbaacılar Sitesi, 196, Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 10648

İçindekiler

Noel Hediyesi,	7
Kont ve Düğün Konuğu,	14
Ayarlı Lamba,	23
Hargraves'in Oyunu,	38
Polis Memuru ve İlahi,	55
Ikey Schoenstein'in Aşk İksiri,	64
Servet Tanrısı ve Okçu,	71
İlkbahar Alakart,	80
Arabacı Koltuğundan,	88
Pansiyon Odası,	94
Döngü,	103
Cactus City'li Müşteri,	109
Kayıp Formül,	118
Bir Harlem Trajedisi,	125
Son Yaprak,	133
Büyüleyici Profil,	141
Kurtuluş,	151
Meşgul Simsarın Aşkı,	161
Palavracı Âşık,	166

Noel Hediyesi

Bir dolar seksen yedi sent. Hepsi bu kadardı işte. Üstelik altmış senti bir peniliklerden oluşuyordu. Bakkal, manav ve kasapla yapılan sıkı pazarlıkların akla getirdiği o dillendirilmemiş pintilik yakıştırmalarıyla yanaklar utançtan al al olana kadar çekişerek birer ikişer artırılmış peniler... Della üç kez saydı. Bir dolar seksen yedi sent. Ertesi gün Noel'di.

Kendini eskimiş küçük kanepeye atıp feryat figan ağlamaktan başka yapacak bir şey yoktu. Della da öyle yaptı. Buradan da hayatın, ağlama, iç çekme ve gülümseme aşamaları arasında gidip geldiği ve bunlardan iç çekişlerin ağırlıkta olduğu derisi çıkacaktır.

Evin hanımı ilk aşamadan ikinciye doğru git gide yatıştırken, biz etrafa şöyle bir göz atalım. Haftada 8 dolara eşyalı bir daire. Tarife hacet yok elbette ama “dilenci takımına yaraşır cinsten” deyimini kullanmak uygun olabilir.

Aşağıdaki girişte içine mektup sığması imkânsız bir mektup kutusu ve hiçbir fani parmağın çaldıramayacağı bir zil vardı. Zilin yanında “Bay James Dillingham Young” yazan bir kartvizit duruyordu.

O “Dillingham”, sahibinin eline haftada 30 doların geçtiği eski bolluk günlerinde zile yerleştirilmişti. Oysa şimdi, haftalık 20 dolara düştüğünden, “Dillingham”daki harfler adeta daha sade bir D’ye küçülmek istercesine bulanıklaşmışlardı. Ne ki Bay James Dillingham Young eve gelip dairesine çıktığında “Jim” oluverir, size daha önce Della olarak tanıttığımız bayan, James Dillingham Young tarafından sevgiyle kucaklandı. Burası pek hoş elbette.

Della ağlaması bitince yanaklarını pudra ponponuyla pudraladı. Pencereye giderek boz renkli arka bahçenin gri çiti boyunca yürüyen duman renkli kediyi boş gözlerle seyre daldı. Ertesi gün Noel’di ve Jim’e hediye almak için yalnızca bir dolar seksen yedi senti vardı. Aylardır her peniyi biriktirdiği halde ancak bu kadar toparlayabilmişti. Haftada yirmi dolar neye yeter ki? Masraf daima tahmininden fazla çıkardı. Hep öyle olmaz mı? Sonuçta Jim’e, sevgili Jim’ine hediye almak için elinde avucunda bir dolar seksen yedi senti kalmıştı. Della günlerce ona hoş bir hediye almanın hayalini kurmuştu. Güzel, az bulunur ve kıymetli bir şey olmalıydı; Jim’in karısı olmanın bahsettiği şerefe biraz olsun yakışır bir hediye...

Odanın pencereleri arasındaki dar kolonun üzerinde ince uzun bir boy aynası vardı. Belki haftalığı sekiz dolar olan kiralık evlerde bu tür aynalardan göreniniz vardır. Çok ince ve çevik biri, seri hareket ederek, dar aynadaki bir dizi yansımasından, görüntüsü hakkında gerçeğe epeyce yakın bir fikir edinebilirdi. Della incecik olduğundan bu konuda ustalaşmıştı.

Della birdenbire pencereden uzaklaşıp aynanın önünde durdu. Gözleri ışıldıyordu ama yüzü yirmi saniye içinde soluvermişti. Aceleyle saçlarını açtı ve omuzlarından aşağı salıverdi.

James Dillingham Young ailesinin karı koca büyük gurur

duyduğu iki değerli eşyası vardı. Biri Jim'e babasından, ona da kendi babasından kalmış olan altın saat, öbürü de Della'nın saçlarıydı. Aydınlığın karşı tarafındaki dairede Saba Melikesi oturuyor olsa, Majestelerinin mücevher ve süs eşyasının değerini sıfıra indirmesi için Della'nın saçlarını kurutmak amacıyla bir kez pencereden dışarı sarkıtması yeterdi. Öte yandan Kral Süleyman apartman kapıcısı olup bodrumu hazine daire-si yapsa, Jim sırf onun kıskançlıktan sakalını yolduğunu görmek için önünden her geçişte saatini çıkarıp bakardı.

Della'nın saçları kumral bir çavlan gibi dalga dalga, ışıltı-yarak aşağı döküldü. Boyu dizlerine geliyordu ve onu adeta bir giysi gibi sarmıştı. Genç kadın gergin bir tavırla alelacele saç-larını toplayıverdi. Kısa bir tereddüt geçirdi. Orada öylece du-rurken gözünden birkaç damla yaş yıpranmış kırmızı halıya damladı.

Sonra hemen eski kahverengi ceketine uzanıp eski kahve-rengi şapkasını başına geçirdi. Gözlerinde hâlâ o ışıltıyla etek-lerini savurarak kapıdan fırladı. Merdivenlerden inip kendi-ni sokağa attı.

Nihayet üstünde "Madam Sofronie. Her Cins Saç Mal-zemesi" yazılı tabelanın önünde durdu. Koşarak birinci kata tırmandı. Kendini toparlayıp soluğunun düzelmesini bekledi. Madam "Sofronie" adının çağrışımlarından uzak, enine boyu-na, fazla akça pakça, sevimsiz bir kadındı.

"Saçımı satsam alır mısınız?" diye sordu Della.

"Evet, saç alımı yapıyorum," dedi Madam. "Şapkanızı çıkı-rın da saçınızı bir görelim."

Kumral çavlan dalgalar halinde aşağı döküldü.

Madam saçları toparlayıp alışkın bir elle kaldırarak "Yirmi dolar," dedi.

"Parayı hemen verin," dedi Della.

Ah, sonraki iki saat adeta pembe bulutlar üstünde geçti. Neyse, bu dillerde sakız olmuş benzetmeye boş verelim de, Della, Jim'e hediye bulmak için dükkânların altını üstüne getirmekle meşguldü, diyelim.

Sonunda aradığını buldu. Jim için bundan iyisi düşünülemezdi. Bütün mağazaları taramış, başka hiçbir yerde benzerine rastlamamıştı. Bu, sade ve gösterişsiz bir tasarımı olan platin bir saat kösteği idi. Onu değerli kılan cicili bicili süsler değil, kaliteli her şeyde olduğu gibi, yalnızca malzemesiydi. Köstek belki Saat'in kendinden bile kıymetliydi. Della onu gördüğü an Jim'e almaya karar vermişti. Köstek ona benziyordu; gösterişsiz ama değerli. Bu tanım ikisine de uyuyordu. Della zincire yirmi bir dolar ödedi ve seksen yedi sentle evin yolunu tuttu. Jim o köstekle artık dilediği yerde, göğsünü gere gere saatine bakabilirdi. Saati muhteşemdi ama Jim zincir yerine eskimiş bir deri kayış kullandığından bazen cebinden çıkarırken kimselere göstermemeye çalışırdı.

Della eve vardığında sarhoşluğu geçer gibi oldu. Artık aklını başına toplamalıydı. Saç maşasını çıkardı. Havagazı ocağını yaktı ve aşka katılmış cömertliğin yol açtığı yıkımı onarmaya girişti, ki bu çok zor bir iştir dostlar, dev bir çabadır.

Kırk dakika sonra başına yapışık gibi duran kısacık lüleleriyle okul kaçağı bir oğlan çocuğuna dönmüştü. Uzun, dikkatli, eleştiren bakışlarla aynadaki yansımasını süzdü.

"Jim eğer ilk bakışta beni öldürmezse, ikinci defa dönüp bakmadan Coney Island yosmalarına benzediğimi söyleyecektir," diye mırıldandı kendi kendine. "İyi ama başka çarem var mıydı? Bir dolar seksen yedi sente ne alınır ki?"

Saat yedide kahve sıcak, ocağın arka gözüne alınmış kızgın tava pirlolaları pişirmeye hazırды.

Jim'in geciktiği hiç olmazdı. Della avucunda katlanmış kös-

tekle masanın kapıya en yakın köşesinde oturuyordu. Jim'in birinci kattan gelen ayak seslerini duyunca bir an rengi soldu. Della ikide bir gündelik şeyler için içinden dua ederdi. Şimdi de "Ne olur Tanrım," diye fısıldadı. "Ne olur, hâlâ güzel olduğumu düşünsün."

Kapı açıldı. Jim girip kapıyı kapattı. Yüzü ciddiye, bitkin bir hali vardı. Zavallı adamcağız; daha yirmi ikisinde omuzlarına aile yükü binmişti. Paltosu iyice eskmişti. Eldiveni de yoktu.

Jim içeri adım attığı an bildircin kokusu almış av köpeği gibi kalakaldı. Gözlerini Della'ya dikmişti. Bakışlarında genç kadının çözemediği bir ifade vardı ve bu bakış onu fena halde korkutmuştu. Ne kızgınlık, ne şaşkınlık, ne beğenmemiş, ne dehşet; o bakış beklediği duyguların hiçbirini yansıtmıyordu. Jim yüzünde o tuhaf ifadeyle ona öylece bakakalmıştı.

Della masadan kalkıp kocasının yanına gitti.

"Jim, sevgilim," diye yalvardı. "Ne olur bana öyle bakma. Saçlarımı kestirip sattım çünkü Noel'i sana hediye vermeden geçiremezdim. Saçlarım gene uzar nasıl olsa. Kızmadın değil mi? Bunu yapmaya mecburdum. Saçlarım hemen uzar benim. Hadi Jim 'Mutlu Noeller' dile de mutlu olalım. Bilsen sana ne hoş, ne güzel bir Noel hediyesi aldım."

"Sen saçlarını mı kestirdin sahi?" diye mırıldandı Jim güçlkle. Beynini ne kadar zorlarsa zorlasın ortada apaçık duran gerçeği kavrayamamış gibiydi.

"Kestirdim ve sattım," dedi Della. "Ne yani, şimdi beni eskisi kadar sevmeyecek misin? Saçlarım olmasa da ben hâlâ benim, öyle değil mi?"

Jim merakla çevresine bakındı.

"Saçlarının gittiğini mi söylüyorsun?" diye sordu neredeyse aptallaşmış bir ifadeyle.

“Boşuna arama,” dedi Della. “Sana sattım diyorum. Sattım gitti. Noel’i kutluyoruz sevgilim. Bana iyi davran çünkü bunu senin için yaptım.” Birden sesine tatlı bir ciddiyet oturdu. “Belki saçımın tellerini saymak mümkün olabilir ama sana olan aşkım hesaba gelmez. Artık pizzolaları tavaya koyayım mı Jim?”

Jim birden o trans halinden sıyrılıverdi. Della’sını kucakladı. Biz on saniyeliğine başımızı çevirip sessizce başka bir konuya kafa yoralım. Haftada sekiz dolar ya da yılda bir milyon; aradaki fark nedir? Bir matematikçi ya da nükteci biri size yanlış cevap verecektir. Kâhin kralların getirdiği değerli armağanlar arasında bu sorunun cevabı yoktu. Konuyu daha sonra aydınlatmak üzere şimdilik karanlıkta bırakalım.

Jim paltosunun cebinden bir paket çıkarıp masanın üstüne attı.

“Sakın benim hakkımda yanlış bir düşünceye kapılma Dell,” dedi. “Saç kesimiydi, tıraştı, şampuandı, böyle şeyler asla canım karımı daha az sevmeme neden olamaz. Ama şu paketi açarsan, birden niye bu kadar afalladığımı anlayacaksın.”

Bembeyaz kesilmiş parmaklar aceleyle ipini çözüp paketi açmaya davrandı. Ardından coşkulu bir sevinç çığlığı duyuldu ama, ah, ya sonrası! Ansızın baş gösteren kadınsı bir çark edişle ortalığı öyle bir feryat figan bürüdü ki, evin efendisi bütün avutucu gücüyle duruma müdahale etmek zorunda kaldı.

Çünkü paketten taraklar çıkmıştı; Della’nın Broadway’de vitrinde gördüğünden beri aklından çıkaramadığı, ikisi yanlar biri de baş arkası için olmak üzere üç parçalık bir tarak takımı... Kenarları taşlı, şahane, gerçek bağa taraklardı bunlar. Rengi de artık yerinde yeller esen o güzelim saçların tam tonuydu üstelik. Della onların pahalı olduğunu biliyordu. En küçük bir umut kırıntısı taşımasa da onlara sahip olmayı çok istemiş, hatta can atmıştı. İşte şimdi bir zamanlar gıptayla sey-

rettiği taraklar artık onundu ama onları süsleyecek bukleler artık yoktu.

Gene de tarakları göğsüne bastırdı. Sonunda Jim'e buğulu gözlerle bakıp gülümseyebildi: "Benim saçım çok çabuk uzar Jim!"

Sonra birden ateş değmiş kedi gibi yerinden sıçrayıp "Ah!", diye bağırdı. "Ah!"

Jim henüz muhteşem hediyesini görmemişti. Açık avucundaki hediye heyecanla kocasına doğru uzattı. Değerli maden Della'nın parlak ve ateşli duygularını yansıtırçasına ışıldadı.

"Ne şık değil mi Jim? Bunu bulabilmek için kentin altını üstüne getirdim. Artık günde yüz kez saate bakabilirsin. Saatini uzat. Nasıl duracağını görmek istiyorum."

Jim karısının dediğini yapacak yerde kendini kanepeye attı. Elleri başının arkasında kenetleyip gülümsedi.

"Dell," dedi. "Gel şu Noel hediyelerimizi bir kenara koyup bir süre bekleyelim. O kadar güzeller ki, şu anda onları taşıyacak gücümüz yok. Ben de senin taraklarına para bulabilmek için saatimi sattım. Hadi artık koy şu pirzoları ateşe."

Bildiğiniz gibi, kâhin krallar *yemlikte doğmuş Bebek'e*^(*) hediyeler getiren bilge adamlardı, hem de ne bilge! Noel hediyesi verme sanatını onlar yarattılar. Bilge olduklarına göre, kuşkusuz hediyeleri de, gerekirse iade edilebilme ayrıcalığına sahip akıllıca seçimler olmalıydı. Ben de burada kalkmış, size hayatı paylaşan iki sersem çocuğun akılsızlık edip en büyük hazinelerini birbirleri için feda etmelerinin sıradan hikâyesini yarım yamalak anlatmaya çalışıyorum. Ama günümüzün bilgelerine son bir sözüm var: Bilinsin ki hediye verenler içinde en bilgeleri o ikisiydi. En bilge olanlar, onlar gibi hediye alıp verenlerdir.

(*) Hz İsa.

Kont ve Dügün Konuğu

Bir akşam, Andy Donovan İkinci Cadde'deki pansiyonunda yemeğe indiğinde Bayan Scott onu pansiyonun yeni müş-terilerinden Bayan Conway adında genç bir hanımla tanıştırdı. Bayan Conway ufak tefek, silik bir kadındı. Sade, gösterişsiz kahverengi bir elbise giymişti ve isteksizce de olsa yemeğiyle meşgul görünüyordu. Çekingen gözkapaklarını kaldırarak Bay Donovan'a açık, tartan bir bakış fırlattı. Mırıldanır gibi kibarca adını söyledikten sonra dikkatini yeniden et yemeğine verdi. Bay Donovan kendisine sosyal, ticari ve politik hayatın basamaklarını hızla çıkmasını sağlayan zarafeti ve ışıltılı gülüşüyle kadını selamlayıp suratsız kahverengiliyi değerlendirme listesinden sildi.

İki hafta sonra Andy ön taraftaki basamaklarda keyifle purosunu tütürüyordu. Bir ara arkadan yumuşak bir hışırtı geldi. Andy'nin başı sesin geldiği yöne çevirdiğinde tam anlamıyla başı döndü.

Bayan Conway kapıdan çıkmak üzereydi. Gece siyahı bir elbise giymişti. Kumaşı *krep dö- krep dö-* ah, řu incecik siyah kumaşlar var ya hani, ondandı işte. Şapkası siyahtı. Şapkanın

önden sarkan ve dalgalanıp duran, örümcek ağı şeffaflığında, abanoz rengi bir tül vardı. Üst basamakta durup siyah ipek eldivenlerini giydi. Kıyafetinin hiçbir yerinde tek bir beyaz noktacık ya da bir renk parçacığı yoktu. Altın rengi gür saçları parlak, pürüzsüz bir topuz halinde ensesinde sımsıkı toplanmıştı. Güzelden çok sıradan bir yüze sahipti ama şimdi o yüz, evlerin tepesinden karşıya, gökyüzüne dikilmiş o kocaman gri gözlerin müthiş çekici bir hüznün ve melankoli ifadesiyle ışımış, adeta güzel olmuştu.

Çaktınız değil mi, hanımlar –tepeden tırnağa siyahlar içinde, hem de kumaş seçimi *krep dö*– hah, *krep dö şin*, tabii ya!... Tepeden tırnağa sımsiyah, gözlerde o hüznünlü dalgın bakış, saçlar kara tülün altında ışıldarken (bunun için sarışın olmalısınız elbette), mutluluğa beş kala gencecik yaşınızda sille yemiş olmanıza karşın parkta bir yürüyüşün iyi geleceği izlenimi vermeye çalışmak ve tabii kapıdan çıkarken zamanlamayı iyi yapmak, ah, her seferinde yutacaklardır bunu!... Ben de amma kuşkucuyum yahu, insanın yas giysileri hakkında böyle konuşması ne acımasızlık değil mi?

Bay Donovan bir anda Bayan Conway’i tekrar değerlendirme listesine aldı. Purosunun daha sekiz dakika süreyle tütürebileceği üç santimlik kısmını atıp ağırlığını alçak kenarlı rugan ayakkabılarına vererek doğruldu.

“Ne kadar açık ve berrak bir akşam, Bayan Conway,” dedi. Meteoroloji istasyonundakiler ses tonundaki o güvenli vurguyu duymuş olsalar yola çıkacak bütün gemilere seyir izni verirlerdi.

“Keyfine varabilecek olanlar için öyle Bay Donovan,” dedi Bayan Conway iç geçirerek.

Bay Donovan içinden güzel havaya verip veriştirdi. Acımasız hava! Bayan Conway’in ruh haliyle uyumlu olmak için dolu ve kar yağmalı, rüzgâr ortalığı dağıtmalıydı.

“Umarım, akrabalarınızdan birini... Umarım bir yakınınızı kaybetmemişsinizdir?” diye kurcaladı Bay Donovan.

Bayan Conway “Ölüm alıp götürdü,” dedi kesik kesik, “... akraba değil, o benim... neyse sizi acımla sıkmayayım Bay Donovan.”

“Sıkmak mı?” diye itiraz etti Bay Donovan. “Hiç olur mu Bayan Conway, aksine sevinirim, şey yani üzülürüm, yani demek istiyorum ki, eminim derdinizi en iyi ben paylaşabilirim.”

Bayan Conway hafifçe tebessüm etti. Ah, ama böyle duruşu, suskun halinden de hüzünlüydü.

“Güldün mü seninle gülerler, ağladın mı sana gülerler,” dedi genç kadın. “Bunu gayet iyi öğrendim Bay Donovan. Bu kentte ne bir dostum var, ne bir tanıdığım. Ama siz bana nazik davrandınız. Çok minnettarım.”

Donovan ona sofrada topu topu iki kez karabiberi uzatmıştı, o kadar.

“New York’ta yalnız olmak zordur, orası kesin,” dedi Bay Donovan. “Ama inanın bana, bu görmüş geçirmiş kent gevşeyip dost yüzünü gösterdi mi, şaşar kalırsınız. Parkta bir yürüyüş belki de havanızı değiştirir Bayan Conway. Eğer izniniz olursa—”

“Teşekkürler Bay Donovan. Kalbi keder yüklü birine tahammülünüz varsa bana eşlik etme teklifinizden memnunluk duyarım.”

Bir zamanlar sadece seçkinlerin hava aldıkları demir parmaklıklı eski kent parkında bir süre gezindikten sonra kuytuda bir bank buldular.

Gençlik acılarıyla yaşlılığınkiler arasında fark vardır. Gencin yükü paylaşanın sırtlandığı ölçüde hafifler; yaşlıysa versin dursun, hüzün hep aynı kalır.

Bir saatin sonunda Bayan Conway “Nişanlımdı,” diye açıl-

dı. “Bu ilkbahar evlenecektik. İlgi çekmeye çalıştığımı sanmanızı istemem Bay Donovan ama o gerçek bir konttu. İtalya’da arazileri ve şatosu vardı. Adı Kont Fernando Mazzini’ydi. Daha önce hiç onun kadar kibar biri tanımamıştım. Doğal olarak babam karşı çıktı. Kaçtık, ama babam bizi yakaladı ve geri getirdi. Babamla Fernando’nun düello edeceklerinden emindim. P’kipsee’yi(*) bilirsiniz, babam orada at ahırları işletir.

“Babam sonunda razı oldu. İlkbaharda evlenebileceğimizi söyledi. Fernando ona unvanı ve servetine ilişkin kanıtlar sundu ve şatoyu bizim için hazırlatmak üzere İtalya’ya döndü. Babam çok gururludur; Fernando bana drahoma niyeti-ne birkaç bin dolar vermek isteyince babam ona ağır konuştu. Ondan herhangi bir hediye, bir yüzük bile kabul etme- me razı değildi. Fernando gemiyle yola çıkınca ben de kente döndüm ve bir şekerçi dükkânında kasiyer olarak çalışmaya başladım.

“Üç gün önce P’kipsee’den yönlendirilmiş İtalya kaynaklı bir mektup aldım. Fernando’nun bir gondol kazasında hayatını kaybettiğini haber veriyordu.

“Bu yüzden yas tutuyorum. Kalbim daima onunla mezarda yatacak, Bay Donovan. Sanırım size iyi bir arkadaş olamadım ama benim bir başkasına ilgi duymam imkânsız bayım. Sizin neşenize, sizi güldürüp eğlendirecek dostlarla kaynaşmanıza engel olmak istemem. Belki artık eve dönmeyi yeğlersiniz.”

Bakin hanımlar, genç bir adamın nasıl kazma küreğe sarıldığını görmek istiyorsanız, ona kalbinizin başka bir erkeğin mezarına gömülü olduğunu söyleyin yeter. Genç erkekler doğaları itibarıyla mezar hırsızdırlar. Bunu herhangi bir dula sorabilirsiniz. O eksik organı krepdöşinli ağlayan meleklerle geri

(*) Poughkeepsie: ABD, New York eyaletinde bir kent.

